

Miljöprövningsutredningen

M 2020:06
Emi Hijino
Torunn Hofset

Avfall Sverige
Balanskommissionen
Delegationen för cirkulär ekonomi
Drivkraft Sverige
Energiföretagen
Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
Jernkontoret
Lantbrukarnas Riksförbund
Samverkansrådet för näringslivets klimatomställning, arbetsgruppen för tillståndprocesser
Skogsindustrierna
Svein
Svensk Vindenergi
Svenskt Näringsliv
Svensk Torv
Svenskt Vatten
Sveriges Bergmineralindustri
Teknikföretagen
Västsvenska kemi- och materialklustret
Återvinningsindustrierna

Förfrågan om synpunkter från näringslivet

Sammanfattning

Miljöprövningsutredningen har tidigare inhämtat synpunkter och samrått med olika aktörer och statliga myndigheter inom ramen för vårt ursprungsdirektiv. Vi skickar nu en ny förfrågan med anledning av ett tilläggsdirektiv gällande ett begränsat förtursförfarande samt omprövning och tidsbegränsning av tillstånd. Detta utskick innehåller ett antal frågeställningar där vi önskar era eventuella synpunkter **senast den 10 januari 2022** till m.miljoprovningsutredningen@regeringskansliet.se.

Vi är medvetna om att detta utskick är omfångsrikt med ett stort antal frågeställningar. Det är värdefullt för utredningen att få insynpunkter från olika aktörer, men ni väljer själva om och i vilken utsträckning det är relevant att svara.

Bakgrund

Regeringen har tillsatt en utredning om en modern och effektiv miljöprövning. Utredningen har tagit namnet Miljöprövningsutredningen.

Syftet med utredningen är i huvudsak att genom horisontella förändringar i miljöprövningen underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser, samtidigt som ett bibehållet miljöskydd säkerställs.

Den 22 juli 2021 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv genom vilket utredningstiden förlängs från den 15 december 2021 till den 31 maj 2022. Tilläggsdirektivet innebär även att utredningen får bl.a. följande uppgifter:

- Utreda om det bör införas ett begränsat förtursförfarande för mål och ärenden om tillstånd som innebär en omställning för en miljöfarlig verksamhet som på ett väsentligt sätt bidrar till att nå målen i det klimatpolitiska ramverket för minskade utsläpp av växthusgaser.
- Föreslå hur ett sådant förtursförfarande skulle kunna vara utformat samt vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs, om det bedöms lämpligt med hänsyn till rättssäkerhet, effektivitet och handläggningstider för instansens övriga ärende- eller måltyper.
- Utreda hur tidsbegränsning av tillstånd och omprövning av tillstånd och villkor skulle kunna bli effektiva och verkningsfulla medel för att säkerställa att verksamheter och åtgärder bedrivs med moderna miljövillkor i syfte att nå miljö- och klimatmålen.
- Föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att tidsbegränsning och omprövning av tillstånd och villkor kan användas för att säkerställa att verksamheter och åtgärder bedrivs med moderna miljövillkor i syfte att nå miljö- och klimatmålen. Eventuella förslag ska vara förenliga med ambitionen om en snabb, enkel och förutsägbar prövningsprocess.

För mer information se här [Tilläggsdirektiv till Miljöprövningsutredningen \(M 2020:06\) \(regeringen.se\)](#)

Utredningen ska enligt ursprungsdirektiven i sitt arbete samråda med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, Försvarmakten, länsstyrelser och andra berörda myndigheter samt inhämta

synpunkter från kommuner, näringslivet, miljöorganisationer och andra aktörer.

Vid utformning av kriterier för vilka verksamheter och måltyper som ska kunna omfattas av ett begränsat förtursförfarande ska utredningen enligt tilläggsdirektiven inhämta synpunkter från relevanta aktörer och myndigheter, däribland Statens energimyndighet.

Denna förfrågan är riktad till ett urval av näringslivets branschorganisationer som speglar ett brett tvärsnitt av industribranscher och inkluderar de organisationer som utredningen har fört en dialog med inom ramen för ursprungsdirektivet.

Utredningsuppdraget om ett begränsat förtursförfarande

Uppdraget enligt tilläggsdirektivet

Eftersom tidsfristen för klimatomställningen är knapp krävs att omställningen underlättas på bred front med alla möjliga verktyg. Ett sådant verktyg skulle kunna vara ett begränsat förtursförfarande i tillståndsprocesserna för sådana verksamheter som innebär en väsentlig skillnad i möjligheterna att nå de klimatpolitiska målen. Det framgår av tilläggsdirektivet att regeringen är medveten om komplexiteten i frågan om ett förtursförfarande. Förutom svårigheten att formulera en ändamålsenlig avgränsning lyfts konsekvenser för övriga mål- och ärendetyper.

Utredningen ska utreda om det finns ett behov av ett begränsat förtursförfarande och om det är lämpligt att införa ett sådant med hänsyn till instansernas övriga ärende- och måltyper. Om ett begränsat förtursförfarande behövs och bedöms lämpligt ska utredningen föreslå nödvändiga författningsändringar. Förslagen ska innehålla konkreta kriterier för vilka verksamheter och måltyper som ska kunna omfattas. En tydlig avgränsning är också viktig för att minimera konsekvenserna för övriga mål och ärenden.

Preliminära överväganden från utredningen

Vad gäller frågan om vilka verksamheter som på ett väsentligt sätt bidrar till klimatmålen kan storleken på utsläppsminskningen i aktuell verksamhet vara relevant (t.ex. de största utsläpparna inom industrin) men även verksamheter som bidrar till att möjliggöra en klimatomställning kan vara aktuella (t.ex. elektrifiering, energibärare, energilagring, avskiljning och lagring av

koldioxid). För att bidra till Sveriges långsiktiga klimatmål om nettonollutsläpp senast 2045 och negativa utsläpp därefter kan det också vara relevant att avgränsa till åtgärder som bidrar till noll eller negativa utsläpp. För att skapa förutsägbarhet skulle man även kunna överväga att ange vilka verksamheter som kan bli föremål för förtur, exempelvis på förordningsnivå, så att prövningsmyndigheterna inte behöver avväga utifrån kriterier om en verksamhet ska kunna vara föremål för förtur.

Utredningsuppdraget om omprövning och tidsbegränsning

Uppdraget enligt tilläggsdirektivet

Klimaträttsutredningen (M 2019:05) har undersökt olika möjligheter att uppdatera tillstånd för att minska en verksamhets utsläpp av växthusgaser, genom t.ex. en särskild omprövningsmöjlighet, eller genom att villkor som rör utsläpp av växthusgaser som huvudregel ska tidsbegränsas. Klimaträttsutredningen anser att det finns många anledningar, andra än bara att genomföra den utredningens förslag, som talar för att tillstånd och villkor behöver omprövas och tidsbegränsas i mycket större utsträckning än vad som sker i dag. Utredningen har i sitt delbetänkande föreslagit att en särskild utredning ska tillsättas omgående för att göra en bred översyn av systemet för omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor och ge förslag till förändringar så att de blir effektiva och verkningsfulla verktyg i miljöbalken (se SOU 2021:21 s. 177 ff.).

I tilläggsdirektiven anges att regeringen delar Klimaträttsutredningens syn i fråga om behovet av att utreda frågan. Behovet av förutsägbarhet och investeringsvilja för företag bör särskilt beaktas.

Upplägg för inhämtning av synpunkter

Med anledning av tilläggsdirektivet gällande ett begränsat förtursförfarande samt tidsbegränsning och omprövning av tillstånd har utredningen sammanställt ett antal frågor nedan som vi önskar få era eventuella svar på senast den 10 januari 2022.

Frågeställningar

Ett begränsat förtursförfarande

1. Finns det ett behov av ett förtursförfarande för verksamheter som på ett väsentligt sätt bidrar till klimatmålen? Vilka för- och nackdelar ser ni med ett sådant förfarande?
2. På vilket sätt skulle ett förtursförfarande kunna underlätta för klimatomställningen? Kan det innebära att större omställningsprojekt blir av eller påskyndas? Eller finns det någon annan positiv effekt?
3. Går det att definiera eller avgränsa vilka verksamheter som väsentligt bidrar till klimatmålen? I så fall, hur?
4. Är det möjligt att ta fram konkreta kriterier för vilka verksamheter som ska omfattas av ett begränsat förtursförfarande? I så fall, vilka kriterier är viktigast?
5. Förtur skulle kunna innebära olika saker, exempelvis att komma före i tur till prövning. Det skulle också kunna vara olika typer av prioriteringar eller andra åtgärder under prövningen. Hur skulle ett ändamålsenligt förtursförfarande kunna utformas?
6. Vilka konsekvenser skulle ett förtursförfarande kunna få ur konkurrenssynpunkt?
7. Har ni förslag på hur ett förtursförfarande skulle kunna regleras i författning?

Omprövning och tidsbegränsning

8. Hur många omprövningar av tillstånd eller villkor har skett (på myndighets initiativ) enligt 24 kap. 5 § miljöbalken i er bransch de senaste tio åren?
9. Vilka för- och nackdelar ser ni med dagens omprövningssystem?
10. Tidsbegränsas tillstånd inom er bransch? Om så är fallet, hur många år brukar tillstånden begränsas till?

11. Tidsbegränsas *villkor* för tillstånd inom er bransch? Vilken typ av villkor har det i så fall rört sig om och hur lång tid har villkoren meddelats för?
12. Om tidsbegränsning av tillstånd skulle aktualiseras inom er bransch, hur många år är en lämplig tidsbegränsning? Svaret bör innehålla resonemang kring förutsägbarhet och investeringsvilja för verksamhetsutövare, teknikutveckling, klimatförändringar och andra faktorer som är relevanta.
13. I vilken utsträckning tidsbegränsas ändringstillstånd inom er bransch? Vilka har skälen varit för en tidsbegränsning av ändringstillstånd i förekommande fall?
14. Kan tidsbegränsning av tillstånd/villkor vara en faktor som förkortar tiden för tillståndsprövningen eftersom konsekvenserna av verksamheten inte behöver bedömas för obegränsad tid?
15. Vilka för- och respektive nackdelar ser ni med att tidsbegränsa tillstånd och villkor ur ett omställningsperspektiv?
16. Skulle ett system motsvarande det som gäller för vattenkraft för elproduktion, dvs. att tillståndet inte är begränsat i tid men villkoren omprövas inom ett visst intervall, även kunna fungera för verksamheter inom er bransch? Vilka för- och nackdelar ser ni med ett sådant system?
17. Har ni förslag på författningsändringar eller andra åtgärder för att tidsbegränsning av tillstånd och omprövning av tillstånd och villkor ska kunna användas för att säkerställa att verksamheter och åtgärder bedrivs med moderna miljövillkor i syfte att nå miljö- och klimatmålen?

Vid frågor är ni välkomna att höra av er till:

- Emi Hijino (sekreterare), emi.hijino@regeringskanslet.se, 08-405 33 49 rörande förtursförfarandet, och
- Torunn Hofset (sekreterare), torunn.hofset@regeringskanslet.se, 08-405 45 20 rörande omprövning och tidsbegränsning.